

den Side har været og stadig er ivrig for Nedsættelsen af et blandet Udvalg til at behandle f. Eks. saadanne Spørgsmaal som Statens Forhold til Kirken, maa jeg overfor dette betone, at jeg forgæves i 1918 under Finanslovbehandlingen lyste efter Interesse fra socialdemokratisk Side for Nedsættelsen af et saadant Udvalg. Jeg tror oprigtig talt, at den fuldkomne Stumhed fra socialdemokratisk Side den Gang viste, at der ikke var Spor af virkelig Følelse for, at det var vigtigt at faa et saadant Udvalg nedsat. Derfor tror jeg heller ikke saa meget stærkt paa den Iver, der nu skal være for et saadant Udvalg; i hvert Fald den Gang var der ikke Spor af Interesse for det fra socialdemokratisk Side.

Ganske særlig anser jeg det her foreslaaede menighedsvalgte kirkelige Udvalg for nødvendigt, naar jeg ser hen til den sønderjydske Landskirkes ejendommelige Forhold. Det drejer sig i Virkeligheden om Sammensmeltning af et Kirkesamfund, der, som ogsaa Hr. Moltesen fremhævede, har ganske bestemte lovsikrede Rettigheder — idet det har sin egen Forfatning —, med vor Folkekirke, som jo altsaa staar anderledes i denne Sag. Jeg lægger selvfølgelig, som jeg sagde før, overmaade stor Vægt paa de Ønsker, der er fremkommet fra det af den slesvigske Vælgerforening nedsatte kirkelige Udvalg, men jeg forstaar samtidig meget vel, at dette ikke kunde gøre Krav paa at repræsentere Kirken, og at det selv vidste det og derfor forlangte, at netop et repræsentativt Udvalg skulde nedsættes, og jeg mener, at det Formaal, man tilsigter, kun kan opnaas gennem en saadan kirkelig repræsentativ Forsamling. Naar man derfor i det andet høje Ting henviser til, at Vælgerforeningen dernede ikke havde fastholdt det kirkelige Udvalgs Ønske om en saadan Kommission, vil man forstaa, at jeg tillægger dennes Udtalelse mindre Betydning i denne Sammenhæng, aldeles bortset fra, om Forholdet var saaledes, som det mentes af Kirkeministeren, og som jeg ogsaa i høj Grad er tilbøjelig til at antage, at Vælgerforeningen har taget denne Stilling væsentlig under Paavirkning fra dansk Side, fra en bestemt politisk Lejr.

Den sønderjydske Landskirke er et Kirkesamfund med en Forfatning, og Ændringer vedrørende dens Styre maa derfor have dette Kirkesamfunds Samtykke. Men ganske særlig er den Omstændighed af Betydning for Behandlingen af de i §

1 nævnte Opgaver, at den sønderjydske Kirke er en Kirke, som har sin egen Kirkeformue, der afgjort og udelukkende tilhører den, og hvis Bestyrelse fuldt ud er lagt i den sønderjydske Kirkes egen Haand. Ingen Disposition kan efter min Opfattelse tages angaaende Kirkegodset dernede, uden at den sønderjydske Kirke selv har givet sit Samtykke gennem sine lovmæssige Organer; og indtil man fra sagkyndig juridisk Side overbeviser mig om det modsatte, vil jeg antage, at det vilde være grundlovsstridigt, om Rigsdagen disponerede over det sønderjydske Kirkegods uden kirkeligt Samtykke dernede fra. Det vilde være et Indgreb i en juridisk Persons Ejendomsret, tilmed en juridisk Person, hvis Ejendomsret er sikret ved offentlig Ret. Lad mig minde om, at den Forfatningslov for Hertugdømmet Slesvig, som vi fra dansk Side udstedte den 15. Februar 1854, har to Kirkeparagraffer. § 4 siger: „Den evangelisk-lutherske Kirke er vort Hertugdømme Slesvigs Landskirke. Dens Indkomster maa ikke forringes og maa kun anvendes til egne Øjemed, og forsaavidt det er nødvendigt til Opnaaelse af dette Øjemed, skal det manglende tilskydes af vor Kasse.“ Og § 5 lyder saaledes: „Kun evangeliske Kristne kan være Kirke- og Skolepatroner eller deltage i Bestyrelsen af Kirkeregimentet eller den evangelisk-lutherske Kirkes Formue.“ Her fastslaas altsaa grundlovmæssigt for Slesvigs Vedkommende: for det første Landskirkens aandelige Karakter, for det andet Betingelser for dens Styre, for det tredje, at den har en „Kirkeformue“, — der bruges udtrykkelig dette Udtryk, som aldrig er blevet benyttet i dansk Lovgivning — og at den kun maa bruges til dens egne Formaal. Denne kirkelige Ejendomsret bestaar ukrænket den Dag i Dag. Fra 1867 blev den garanteret ved den preussiske Grundlov af 31. Januar 1850, § 15, der garanterer baade den slesvigske Kirkes Formue og Kirkens Selvførelse, og denne sidste lovfæstes specielt ved Lov af 4. November 1876, „Kirchengemeinde- und Synodalordnung“, og denne Lovs § 48 lagde udtrykkelig Forvaltningen af Kirkeformuen — der bruges atter dette Udtryk: Kirkens Formue — i Menighedsrepræsentanternes Haand. Kirkesognene betragtes som juridiske Personer, og efter Loven af 8. Juni 1898 blev Provstisynodeudvalgene ligeledes juridiske Personer med Formuerettigheder. Præstelønningsloven af 2. Juli 1898, fornyet med visse Smaaændringer den 20. Maj 1909, rører selvfølgelig ikke ved denne Ejendoms-